

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Шевченко В.В., магістр, Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, м. Черкаси

Ефективне формування грошових потоків означає таке надходження і витрачання грошових коштів, яке створює чистий грошовий потік та дає віддачу у вигляді чистого прибутку. Оцінку ефективності формування грошових потоків, насамперед, здійснюють за розрахунком чистого грошового потоку, позитивна величина якого свідчить про наявність у підприємства вільного залишку грошових коштів, одержаних від об'єктів господарювання в окремих періодах [1, с. 297].

Використовуючи дані фінансової звітності ТОВ «НВО «Укрресурс», проаналізуємо достатність надходження грошових коштів та ефективність їх використання (таблиця 1).

Таблиця 1 – Достатність надходження грошових коштів та ефективність їх використання на ТОВ «НВО «Укрресурс» у 2015-2017рр.

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2017 р./ 2015р.	2017 р./ 2016р.
Чистий грошовий потік, тис. грн.	-106,0	+143,0	-408,0	-302,0	+551,0
Рівень достатності грошових коштів, грн. (P_d)	0,997	1,003	0,992	-0,005	-0,011
Рівень окупності грошових витрат, грн. (P_o)	1,003	0,997	1,008	+0,005	+0,011
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	-0,123	+0,068	-1,580	-1,457	-1,648
Рентабельність залишку грошових коштів, %	436,2	423,1	366,7	-69,5	-56,4
Рентабельність витрачених грошових коштів, %	5,58	4,01	2,70	-2,88	-1,31
Рентабельність отриманих грошових коштів, %	5,59	4,00	2,73	-2,86	-1,27
Рентабельність чистого грошового потоку, %	-2024,5	+1510,5	-339,7	+1684,8	-1850,2
Дохідність грошових надходжень, грн.	-0,003	+0,003	-0,008	-0,005	-0,011
Дохідність грошових витрат (або коефіцієнт ефективності грошових потоків), грн.	-0,003	+0,003	-0,008	-0,005	-0,011

Додатне значення чистого грошового потоку товариство мало лише у 2016 році. У 2015 та 2017 роках чистий грошовий потік має від'ємне значення. Надходження грошових коштів випереджали їх виплати лише у 2016 році, про що свідчать значення рівня достатності грошових коштів ($P_d > 1$). У 2015 та 2017 роках товариству не вистачало поточних надходжень для здійснення платежів, і для розрахунків потрібно було використовувати залишки грошових коштів минулих періодів, залучати як додаткове джерело фінансування банківські позики та збільшувати кредиторську заборгованість.

Лише у 2016 році грошовий потік ТОВ «НВО «Укрресурс» можна

вважати окупним, оскільки рівень показника менший за одиницю ($0,997 < 1$). Тобто була сформована певна величина чистого грошового потоку, а на 1 грн грошових надходжень використовувалося трохи менше однієї гривні витрат. Негативним є зростання рівня окупності грошових витрат у 2017 році. Якщо у 2015 році на 1 грн грошових надходжень використовувалося 0,003 грн грошових витрат, то у 2017 році 0,008 грн.

Фінансовий стан підприємств визнається стійким, якщо забезпечується збалансованість надходження грошових коштів і їх виплат, яка визначається через коефіцієнт достатності чистого грошового потоку. Оптимальне значення цього показника дорівнює одиниці. Це свідчить про те, що у звітному періоді грошових коштів надходило стільки, скільки їх потрібно було для здійснення виплат.

У 2015 та 2017 роках значення коефіцієнту достатності чистого грошового потоку має від'ємне значення, що свідчить про незбалансованість грошових потоків товариства у цих періодах. Однак таку ситуацію не можна оцінювати однозначно як незадовільну. При недостатності надходження грошових коштів виплати проводяться за рахунок раніше накопиченого залишку, що може й не мати негативних наслідків у короткостроковому періоді. Такий стан може погіршити результати діяльності товариства в майбутньому, якщо перевищення виплат над надходженнями грошових коштів буде зберігатися і призведе до їх дефіциту. Враховуючи розмір залишку грошових коштів на кінець 2017 року та суму виплати основного боргу за кредитами грошові потоки товариства в 2017 році оцінюємо негативно.

Порівняння грошових потоків підприємства з отриманим фінансовим результатом (визначення показників рентабельності) дозволяє встановити позитивні та негативні тенденції використання грошових коштів.

Рентабельність грошових коштів, що надійшли, витрачені та їх залишку у 2017 році значно нижча ніж у попередніх роках. Так, рентабельність витрачених грошових коштів з 5,58% у 2015 році зменшилась до 2,70% у 2017 році, рентабельність отриманих грошових коштів зменшувалась майже так само. Рентабельність залишку грошових коштів товариства з 436,2% у 2015 році зменшилась до 366,7% у 2017 році.

При оцінці рентабельності грошових коштів необхідно враховувати, що збільшення показників рентабельності залишку грошових коштів за рахунок його зменшення не є однозначно позитивним результатом. Підвищення рентабельності грошових коштів таким шляхом може негативно вплинути на здатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями. У зв'язку з цим, при оцінці ефективності використання грошових коштів на підставі показників рентабельності залишку грошових коштів необхідно одночасно враховувати структуру підприємства. Ефективним можна визнати використання грошових коштів, якщо частка активів підприємства у грошовій формі відповідає потребам у них.

Проте, зниження рентабельності витрачених грошових коштів не слід розглядати як негативний результати поточної діяльності підприємства за наступних умов:

- якщо така тенденція викликана збільшенням виплат, які забезпечать йому прибуток в майбутньому;

- якщо відбулося збільшення надходження грошових коштів від господарських операцій, фінансовий результат за якими визнано у попередні звітні періоди.

Дохідність грошових надходжень у 2015 та 2017 роках має від'ємне значення. Проте, у 2016 році з кожної гривні позитивного грошового потоку товариство одержало 0,003 грн. чистого грошового потоку.

Узагальнюючим показником оцінки руху грошових коштів є дохідність грошових витрат (або коефіцієнт ефективності грошових потоків). Підвищення дохідності грошових витрат свідчить про прискорення оборотності грошових коштів у 2016 році та уповільнення їх оборотності у 2015 та 2017 роках.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати про неефективне управління грошовими коштами на ТОВ «НВО «Укрресурс» у 2015 та 2017 роках.

З метою ефективного управління грошовими потоками ТОВ «НВО «Укрресурс» доцільно скласти план надходження й видатків грошових коштів на рік з квартальною розбивкою. А для встановлення конкретних строків надходження коштів і виплат грошових коштів товариства та їх доведення до конкретних виконавців у формі планових завдань запропоновано розробляти платіжний календар.

Список використаних джерел:

1. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : Підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 566 с.